

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

ગુજરાત કોપીગ્રંથ વિભાગ

અનુક્રમાંક ૩૩૪૨ કિંમત

ગ્રંથનામ બેડા જિલ્લાની ભૂગોળને

વર્ગાંક પ્રશ્નોત્તર

૩૩૪૪

સેવા જોડાની યુગોલનો

પ્રશ્નોત્તર સાર.

રચનાર.

શા. ગીરધરલાલ ઝવેરદાસ તથા

શા. ગોકળભાઈ મુળજીભાઈ

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા.

તળશીભાઈ લલ્લુભાઈ પટેલ.

નડિયાદ

સત્યસાગર પ્રેસ.

સંવત ૧૯૪૪—સન ૧૯૮૮

કીમત ૦-૧-૦

સેઠા જીહાની મૂગોલનો પ્રશ્નોત્તર સાર.

પ્ર૦ દિશાઓ કેટલી છે ને તે કઈ કઈ

ઉ૦ ચાર છે ઉત્તર, દક્ષિણ, પૂર્વ, પશ્ચિમ.

પ્ર૦ એ ચાર દિશાનું વર્ણન કરો.

ઉ૦ જોણીગમ સૂર્ય સવારમાં ઊગતો જણાય તેને પૂર્વ; અને
જે તરફ સાંજરે સૂર્ય આથમતો જણાય તેને પશ્ચિમ.
પૂર્વ દિશા બણી મોં કરી ઊભા રહીએ તો જમણા
હાથ તરફ દક્ષિણ; ને ડાબા હાથ તરફ ઉત્તર દિશા
આવે છે. પૂર્વની સામી પશ્ચિમ અને ઉત્તરની સામે દ-
ક્ષિણ દિશા છે એમ સમજવું.

પ્ર૦ ખુણા કેટલા અને તે કયા કયા છે અને દરેક ખુણા
કઈ કઈ દિશા વચ્ચે આવ્યો તે કહો.

ઉ૦ ચાર છે. ઇશાન, અગ્ની, નૈરત્ય, વાયવ્ય. પૂર્વ ને ઉત્તર
વચ્ચે ઇશાન. પૂર્વ અને દક્ષિણ વચ્ચે અગ્ની, પશ્ચિમ
અને ઉત્તર વચ્ચે વાયવ્ય. પશ્ચિમ અને દક્ષિણ વચ્ચે
નૈરત્ય.

પ્ર૦ સૂર્ય ન દેખાય ત્યારે દિશા શી રીતે જાણવી.

ઉ૦ હોઠાકાચંત્રથી કે મુવના તારા ઉપરથી એટલે હોઠાકાચંત્રથી

ધ્રુવના તારા તરફ એટલે ઊતર દક્ષિણ રહે છે તથા ઊતર ધ્રુવનો તારો ઊતર તરફ અને દક્ષિણ ધ્રુવનો તારો દક્ષિણમાં ઊગે છે.

પ્ર૦ નકશાની દિશાઓ શી રીતે સમજી શકાય?

ઉ૦ નકશા સામુ મેં કરીને જિભા રહીએ તો માથા તરફની ઊતર દિશા. પગ બણીની દક્ષિણ દિશા જમણા હાથ તરફ પૂર્વ ને ડાબા હાથ તરફ પશ્ચિમ.

પ્ર૦ નકશો એટલે શું.

ઉ૦ ગામ, શહેર, જીલ્લા, પ્રગણાં, દેશ, ખંડ, વગેરેનો આકાર પાડેલો હોય તેને

પ્ર૦ ગામ, શહેર, જીલ્લા, પ્રગણાં, કસ્બો એની વ્યાખ્યા આપો.

ઉ૦ ગામ-જેમાં થોડાં ઘર હોય. શહેર-જેની અંદર મોટાં ઘર ઓળખાંધ હોય ને બજાર હોય. જીલ્લા-જેમાં તાલુકા અથવા પ્રગણાં મળીને જે ભાગ થાય તેને (એનો વહીવટ મામલતદાર કરે છે.) કસ્બો-જેમાં ગામડા કરતાં વધારે ઘરાં હોય તેને.

પ્ર૦ ખંદર, નદી, પર્વત, સંસ્થાન, તળાવ, અખાત વિગેરેની વ્યાખ્યા આપો.

ઉં ખંદર-જે શહેર નદી કે દરિયાના કિનારા ઉપર હોય ને જ્યાં વહાણથી વેપાર ચાલતો હોય. નદી-મીઠા પાણીનો રેલો પર્વતમાંથી નીકળી દળતી જગ્યામાં થઇને સમુદ્રને મળે છે.

પર્વત-જમીન ઉપર ઊંચા ટેકરા હોય તેને ડુંગર કહે છે એ ડુંગરાઓ વધીને ઘણા ગાઉ સુધી ગએલા હોય તેને પર્વત કહે છે. સંસ્થાન-દેશી રાજાનું મોટું એક રાજ્ય હોય તેને તળાવ-જે પાણીની ચારે બાજુએ જમીન હોય તેને. એથી મોટાને સરોવર કહે છે. અખાત-સમુદ્ર નો શાંટો ઘણા ગાઉ સુધી જમીનપર ગએલો હોય તેને.

પ્ર૦ તાલુકામાં કયા કયા અમલદારો હોય છે અને તે દરેક શું કામ કરે છે, તે કહો.

ઉ૦ મામલતદાર, ફાજદાર, મુનસફ. મામલતદાર-તાલુકાની ઉપજ વસુલ કરે છે તથા હલકા ગુનાનો ઇનસાફ કરે. ફાજદાર-ખુન, ધાડ, મારામારી, ચોરી વિગેરેનો ખંદે-બસ્ત રાખે. મુનસફ-લેણદેણનાં દીવાની કામો ચુકવે.

પ્ર૦ ખેડા જિલ્લાની ચારે તરફની હદ કહો.

ઉ૦ ઉતરે-અમદાવાદ જિલ્લો, માયકવાડનો મુલક અને પાંડાસીનોરનું નાનું રાજ્ય, પૂર્વે-મહીનદી, પંચમાહાલ જિલ્લો.

લ્લો અને ગાયકવાડનો મુલક.

પશ્ચિમે-ખંખાતનું સંસ્થાન તથા અમદાવાદ જિલ્લો

દક્ષિણે-મહીનદી, પંચમહાલ જિલ્લો, ગાયકવાડનો મુલક તથા ભરૂચ જિલ્લો છે

પ્ર૦ ખેડાજિલ્લામાં કઈ કઈ નદીઓ આવેલી છે

ઉ૦ મહી, શેઠી, વાત્રક, મેશ્વો, મહોર ખારી, વરાંસી, લુણી અને ગળતી.

પ્ર૦ એ દરેક નદીઓ ક્યાંથી નીકળી ક્યા ક્યા તાલુકામાં વહી અને કેને મળે છે અને તેના ઉપરનાં મોટાં ગામ કહો?

ઉ૦ મહી-માળવાના ડુંગરમાંથી નીકળી ઠાસરા, આણંદ, ખોરસદ એ તાલુકામાં વહી ખંખાતના અખાતને મળે છે. એના ઉપરનાં ગામ-જનોડ, વનોડ, સોનીપુર, પાલી, ખાખરીઆ, રાણીઆ, જેસાપુરા, સંદલપુર, સીલી, પરતાપપુર ખાનપુર, ખેરડા, વહેરાખાડી, વાસદ, કહા-નવાડી, ઉમેટા, સંખીઆડ, ગાજણા, દહેવાણુ, ખંખાત. શેઠી-માળવાના ડુંગરમાંથી નીકળી ઠાસરા, નડીઆદ, મેહમદાવાદ તાલુકામાં વહી ખેડા આગળ વાત્રકને મળે છે એના ઉપરનાં ગામ-ડાકોર હીરંજ, સોડપુર, વીણા,

હાથજ, ખીસોદરા, ખેડા.

વાત્રક-કુમરપુર પાસેથી નીકળી કપડવણુજ, મહેમદાવાદ, માતર વગેરે તાલુકામાં વહી પાછા આગળ સાબરમતીને મળે છે. એના ઉપરનાં ગામ-અપરજી, રવદાવત, કાકર-ખાડ, સરખેજ, રતનપુર, હળદરવાસ, ઘોડાસર, માંકવા મોદળં, સરસવણી, ખેડા, વાસણા, યુજર્ગ, કોશીઅલ, મહેળજ, વારસંગ, પાછા.

મેઘો-અમદાવાદ જીલ્લામાંથી નીકળી મેમદાવાદ તાલુકામાં વહી વાત્રકને મળે છે. એના ઉપર કનીજ, સાંખેજ, મલાતજ, સમાદ્રા.

મોહોર-કપડવણુજ તાલુકામાંથી નીકળી. કપડવણુજ તથા નડીઆદ તાલુકામાં વહી શેઠીને મળે છે એના ઉપરનાં ગામ-કપડવણુજ, બાટેરા, કઠલાલ, ખડોલનાની, તોરણીઆ, સારતાપુર.

ખારી-એ અમદાવાદ જીલ્લામાંથી નીકળી મેહેમદાવાદ તથા માતર તાલુકામાં વહી સાબરમતીને મળે છે એના ઉપર-નવા ગામ, નાયકા

વરાંસી-કપડવણુજ આગળ મોહોરને મળે છે

શુણી-અરજનકોટ આગળ શેઠીને મળે છે.

ગળતી-શેઢીને મળે છે.

૦ ખેડા જીલ્લામાં ક્યાં પ્રખ્યાત ગામો છે અને તે શાથી તે કહો?

૦ કપડવણજી-એમાં કાચ અને સામુ થાય છે.

લસુંદ્રા-એમાં ઉના પાણીના કુંડ છે.

ડાકોર-રણછોડજીનું મોટું મંદીર તથા ગોમતી નામે તળાવ છે એમાં દરેક પુનમે લોક જત્રા કરવા જાય છે

વડતાલ-એમાં સ્વામીનારાયણનું મંદીર છે અને એમાં ચૈતર સુદ ૬ એટલે રામનવમીએ લોકો જત્રાએ જાય છે.

મહેમદાવાદ-એમાં ભમરીઓ ફૂંવો છે એમાં અગાળી બાસ્તો બતતો. એ પરગણામાં પારીજીતકનાં ફુલ થાય છે.

માતર-એમાં શ્રાવક લોકના સાચાદેવનું મંદિર છે. એ પરગણામાં કસુંબી થાય છે.

દેયલી-બળીઆકાકાનું સ્થાનક છે.

લાંબવેલ-માં લાંબવેલા હનુમાન છે.

ઓડ-ના કુવા ધણા હિંડા છે

ભાજજમાં ધણી જુની વાવ છે. અને તે સિધરાજની

બંધાવેલી કહેવાય છે.

પીપળાવ-એમાં આશાપુરી માતા છે.

પામેલ-માં ડુલબધ માતા છે.

પાક્ષા-અહીં સાત નદીનું પાણી એકઠું થાય છે, તથા કારતકી પુનમે મેળો ભરાય છે.

પ્ર૦ ખેડા જિલ્લામાં અમદાવાદથી મુંબઈ જતાં આવેલાં રેલ્સનો કહો.

ઉ૦ મહેમદાવાદ, નંડીઆદ, ખેરીઆવી, આણંદ, નાવલી, વાસદ.

પ્ર૦ ખેડા જિલ્લામાં આણંદથી પાલી સુધી જતાં આવેલાં રેલ્સનો કહો?

ઉ૦ આણંદ, ભાગળ, ઉમરેઠ, ડાકોર, ઠાસરા, પાલી.

પ્ર૦ નડીઆદથી કપડવણજ સુધીની કાચી સડક ઉપરનાં ગામ કહો.

ઉ૦ નડિઆદ, પળીલોદરા, વીણા, મહુધા, વડયલ, ભાનેર, કઠલાલ, દાસજવાડા, કપડવણજ.

પ્ર૦ કપડવણજથી ડાકોરસુધીની કાચી સડક ઉપરનાં ગામ કહો.

ઉ૦ કપડવણજ, સાવલી, ચેતરસુબા, ડાકોર.

પ્ર૦ ખેડાથી મહેમદાવાદ સુધીની કાચી સડક ઉપરનાં ગામ કહો.

ઉં ખેડા, છાપરા, મેમદાવાદ

પ્રં નડીઆદથી ખેડા સુધીની કાચી સડક ઉપરનાં ગામકહો

ઉં નડીઆદ, ડભાણ, રાંધાણા, વણસર, રતનપુર, ખેડા

પ્રં નડીઆદથી માતરસુધીની કાચી સડક ઉપરનાં ગામકહો

ઉં નડીઆદ, ડભાણ, રાંધાણા, માતર

પ્રં માતરથી ધોલકા સુધીની કાચી સડક ઉપરનાં ગામકહો

ઉં માતર, વાસણા બુજર્ગી, ચાંદણા, રડુ, ધોલકા

પ્રં બોરસદથી વાસદ સુધીની કાચી સડક ઉપરનાં ગામકહો

ઉં બોરસદ, દાવોલ, આસોદર, વાસદ

પ્રં ખેડા જીલ્લામાં કયા કયા કરખાઓ આવેલા છે ?

ઉં નડીઆદ, અલીણા, મહુધા, હાસરા, કપડવણુજ, માતર,
મેમદાવાદ, આણંદ, બોરસદ, ગિમરેઠ,

પ્રં ખેડા જીલ્લામાં કેટલા તાલુકા છે તેનાં નામ કહો.

ઉં સાત છે, કપડવણુજ, હાસરા, નડીઆદ, મેમદાવાદ,
માતર, આણંદ, બોરસદ

પ્રં કપડવણુજ તાલુકાનાં ગામ તથા તેની નદીઓ કહો

ઉં કપડવણુજ, તોરણા, છીપડી, પીઠાઇ, ઠઠલાલ, બાટેરા,
અનારા, લસુંદ્રા, રવદાવત, અપરજી, બદરપુર, મીરજી-
પુર, સરખેજ, કાકરખાડ, રતનપુર, છીપીઆલ, સાહા-

પુર, કઠાણા, દઈઅપ, ફાગવેલ, અંતેસર, નવાગામ,
આંતરૌલી, દાસત્રવાડા, આમલીઆરા, સાભોર, નદીઓ
વાત્રક, મોહોર, વરાંસી.

પ્ર૦ ઠાસરા તાલુકાનાં ગામ અને તેમાં કઈ કઈ નદીઓ
આવેલી છે?

ઉ૦ ઠાસરા, રસુત્રપુર, ડાકોર, જનોડ, પડાળ, કાલસર, વા-
ડદ, પાલીઆ, હંધાડીપાડીઆ, સાંઢેલી, સણાદ્રા, પીપ-
લવડા, આગરવા, દુણાદ્રા, રાણીઆ, વસો, પાલી,
સોતૈયા, સોતીપુર, વનોડા, રોજવા, ખાખરીઆ, વાંધ-
રોળી, ચેતરસુઆ, સેવાળીઆ, ખોરડી, મોરઆમલી,
સુધ, વણોતી, સીમળજ, જેસાપુર, માલવણ, નદીઓ
મહી, શેઠી, ગળતી.

પ્ર૦ નડિઆદ તાલુકાનાં ગામ અને તેમાં કઈ કઈ નદીઓ
આવેલી છે ?

ઉ૦ નડિઆદ, અલીલા, ચુણેલ, મોહોલેલ, ઉતરસંડા, ચક-
લાસી, નરસંડા, ડભાણ, વડતાલ, મહુધા, વડપલ, બા-
નેર, ધંધોડી, જૂમસ, હજતીઆ, સીંધાલી, ખુટજ,
મુળજ, અરેરા, દેગામ, દાવડા, ખામણોલી, પીપલાતા,
મિત્રાલ, આખડોલ, ફરીઆવી, મહમદપુરા, મોરડી

ફતેપુર, સહુલ, કંબોડા, સુરાસામળ, અલીપ્રા, માંગરો-
લી, હીરંજ, સોડપૂર, સણાલો વીણા, હાયજ, તોરણી-
આ, ખડોલનાની, સાસ્તાપુર, ધોધાવાડા, નદીઓ-રોઢી,
મહોર, હુંગી.

પ્ર૦ મહેમદાવાદ તાલુકાનાં ગામ અને તેમાં કષ્ટ કષ્ટ નદીઓ
આવેલી છે?

ઉ૦ મહેમદાવાદ, ખેડા, સીહુજ, કનીજ, મહીજ સરસવણી,
રૂઢણ, અકલાયા, વાંઠવાળી, વણસોલસુડા, વળસોળા,
વણસોલદેવડી, ગોડાજ, ડાહર્, હાપરા, પરસાતજ,
સમાદ્રા, સાંખેજ, મલાતજ, વાસણા મારગીઆ, ખીડ-
જ, લાલી, રોહીસા, મોદજ, ઘોડાસર, હળદરવાસ, વ-
ણસોલી, કેસરા, સણસોલી, ખાતજ, માંકવા, રીછોલ,
નદીઓ-વાત્રક, રોઢી, મેશ્વે, ખારી

પ્ર૦ માતર તાલુકાનાં ગામ અને તેમાં કઈ કઈ નદીઓ અહ-
આવેલી છે.

ઉ૦ માતર, રડુ, લીંબાસી, ત્રાજ. સોખડા, રતનપુર, સંધા-
ણા, રઢવાણજ, જીઢેલા, ખડીઆલાપુરા, અલીપ્રા, સી-
હોલડી, મલીઆતજ, લવાલ, ખાંધલી, માછીઅલ,
ત્રાણજ, દેયલી, બલાડા, સીંછવાડા, પરીએજ, ખામ-

જુગામ, મોરજ, ખાનપુર, આશામલી, પાક્ષા, વારસંગ,
મહેળજ, કોશીગલ, વાસણાખુજગ, હરીઆલ, કાજી-
પુરા, ગોભળજ, કનેરા, નવાગામ, ધરોડા, ચીત્રાસર,
નાયકા, કમોલી, દેવાતજ, નદીઓ-વાત્રક સાખરમતી

પ્ર૦ આણંદ તાલૂકાનાં ગામ અને તેમાં કઈ કઈ નદીઓ
આવેલી છે.

ઉ૦ આણંદ, નાપાડ, કશ્મસદ, ઓડ, સારસા, બેરીઆવી,
સામુરખા, ચીખોદરા, થામણા, સુદલપુર, વાસદ, અ-
ડાસ, વડોદ, નાવત્રી, ગાના, સંદેસર, વલાસણા, લાં-
બવેલ, અજરપુરા, વણસોલ, પણસોરા, ઉમરેઠ, હમી-
દપુરા, સુરેલી, સીલી, પરતાપપુર, ખાનપુર, ખેરડા,
વેહેરાખાડી, રાજપુરા, ભોજકુવા, મોગર, બેડવા, રાસ-
નોલ, કુંજરાય, તરણોલ, ગામડી, કાસર, બાળજ,
આસીપુરા, લીંગડા, ખંભોળજ, બરોડા, નદીઓ. મહી

પ્ર૦ બોરસદ તાલૂકાનાં ગામ અને તેમાં કઈ કઈ નદીઓ
આવેલી છે.

ઉ૦ બોરસદ, આંકલાવ, બેટાસી, વીરસદ, અલારસા, રાસ,
દાવોલ, દેહેવાણ, સુણાવ, પીપળાવ, પાળજ, ઈશામ,
બવાનીપુરા, આમોદ, પંડોળી, ખડાણા, દંતેલી, વડલ,

બામણવા, ખટનાલ, રાજન, જંત્રાલ, બનેજડા, કઠાણા,
કંનકાપૂર, દીવેલ, ગાજણા, સંખીઆડ, ઉમેટા, આસર-
મા, કહાનવાડી, અંબાલી, કંધારીઆ, મોજકુવા, બો-
દાલ, બેત્યાસણ, ડામસી, વહેરા, દેદરડા, આસી, ઘો-
ળાકુવા, નાહાપા, સીંગળાવ, પામોલ, ખેડાસા, વાછી-
આડ, રાખીજપૂર, શાંતર, ઇસણાવ, ખોરડા. નદી—મહી.

૧૧. કાલેશ્વર મહાદેવનાં કાંડાનું વર્ણન કરો?

કાલેશ્વર મહાદેવનાં કાંડાનું ગાયકવાડનું રાજ્ય; પૂર્વે વાડા-
શાંતર, કાલેશ્વર મહાદેવનાં કાંડાનું ભાગ; પશ્ચિમે અમ-
દાવાદ શહેર, વાડાશાંતરનું રાજ્ય અને મહેમદાવાદ તાલુ-
કો; દક્ષિણે મહેમદાવાદ, નડીઆદ અને દારારા તાલુકો.
દક્ષિણ તાલુકાની ઉતરે કપડવણજ તાલુકો અને વાડા-
શાંતર; પૂર્વે ગાયકવાડનું રાજ્ય ને મહી નદી; પશ્ચિમે
નડીઆદ તાલુકો; દક્ષિણે આણંદ તાલુકો અને મહી નદી
નડીઆદ તાલુકાની ઉતરે કપડવણજ તાલુકો દક્ષિણે ગા-
યકવાડનું રાજ્ય, ખોરસદ, આણંદ તાલુકો. પૂર્વે દામરા
તાલુકો પશ્ચિમે મહેમદાવાદ તાલુકો તથા માતર તાલુકો.
મહેમદાવાદ તાલુકો એની ઉતરે અમદાવાદ શહેર, ગા-
યકવાડનો મુલક ને થોડોક કપડવણજ તાલુકો; પશ્ચિમે

માતર તાલુકાનો થોડો ભાગ ને અમદાવાદ જીલ્લો; દક્ષિણે માતર તાલુકો ને નડીઆદ તાલુકાનો થોડોક ભાગ; પૂર્વે નડીઆદ તાલુકો.

માતર તાલુકાની ઉતરે અમદાવાદ જીલ્લો અને મેહુમદાવાદ તાલુકો; પૂર્વે ગાયકવાડનું રાજ્ય અને નડીઆદ તાલુકો; પશ્ચિમે અમદાવાદ જીલ્લો, સાબરમતી નદી અને ખંભાતનું રાજ્ય; દક્ષિણે ખંભાતનું તથા ગાયકવાડનું રાજ્ય;

આણંદ તાલુકાની ઉતરે ઠાસરા તાલુકો અને નડીઆદ તાલુકો; પૂર્વે મહી નદી ને ગાયકવાડનું રાજ્ય. પશ્ચિમે નડીઆદ તાલુકો તથા ખેરસદ તાલુકાનો થોડોક ભાગ અને ગાયકવાડનું રાજ્ય; દક્ષિણે ખેરસદ તાલુકો.

ખેરસદ તાલુકાની ઉતરે આણંદ તાલુકો ગાયકવાડનું રાજ્ય, પૂર્વે મહી નદી, ગાયકવાડનું રાજ્ય; પશ્ચિમે ગાયકવાડનું રાજ્ય, ખંભાતનો અખાત; દક્ષિણે મહી નદી અને ભરૂચ જીલ્લો.

